
OBSAH

Úvod 7

POČÁTKY A VRCHOL ANTICKÉHO VĚDĚNÍ

Počátky řeckého vědění	13
Pýthagorejci – kosmos, číslo, harmonie	21
Od Hérakleita po Platóna	30
Velcí systematikové řeckého vědění	35
Případ Sókratův	54
Meze řeckého vědění. Náboženství a geocentrismus	58
Postavení a význam jednotlivých speciálních věd v soustavě vědění	64
Vědění v období helénismu	69

OD JANA FILOPONA K MIKULÁŠI ORESMOVI

Kultura a vědění v prvních stoletích našeho letopočtu	89
Filoponova kritika Aristotelovy „Fyziky“. Filoponos kontra Simplikios	96
Novoplatónský dualismus a jeho překonání	105
Povaha arabského vědění a jeho vliv na evropské myšlení	110
Nepokojná raná scholastika	118
Zachránci řádu: Albert Veliký a Tomáš Akvinský. Povaha vědění vrcholné scholastiky	122
Boj o univerzálie. Vilém Occam – počátek obratu?	134
Revize aristotelsko-ptolemaiovské kosmologie. Mikuláš Oresme – předehra galileiovské mechaniky?	140
Horizont středověkého vědění	148

RENEŠANCE

Rozklad feudálního řádu	161
Zrození vidění	165
Obraz světa a svět obrazu	171
Boj o prostor a jeho význam pro vědění a nový životní styl	181
Mikuláš Kusánský: nekonečnost a kontrakce. Nová filozofie vědy	189
Koperník a význam heliocentrismu	196
Vynálezy, technika a věda	206
Noetický význam optiky. Vědění a vidění	211

Věda, tvorba a pokrok	214
Paracelsus – humanizace vědění. Alchymie, farmacie, medicína	219
Struktura renesančního vědění. Kvality, analogie, tajemno	239

ZROD MODERNÍHO VĚDĚNÍ

Geometrizace přírody	258
Od Diofanta k renesančním matematikům	261
Problém metody a jeho vyústění u René Descarta	269
Galileo Galilei – průkopník nové přírodovědy	272
Jan Kepler – první matematické zákony	276
René Descartes – filozofující matematik nebo matematizující filozof?	281
Mechanicismus, jeho konsekvence a první kritikové	284
Izák Newton – triumf matematické přírodovědy	298
Osvícenství – vědění ve službách osvobození člověka	312
G. W. Leibniz a nové podněty vědě	320
„Dějiny přírody“ aneb od Buffona k Darwinovi	331
Biologie, její sociálně politické souvislosti a kritika racionality	334
Ekonomie a nástup společenských věd	344
Rejstřík	349